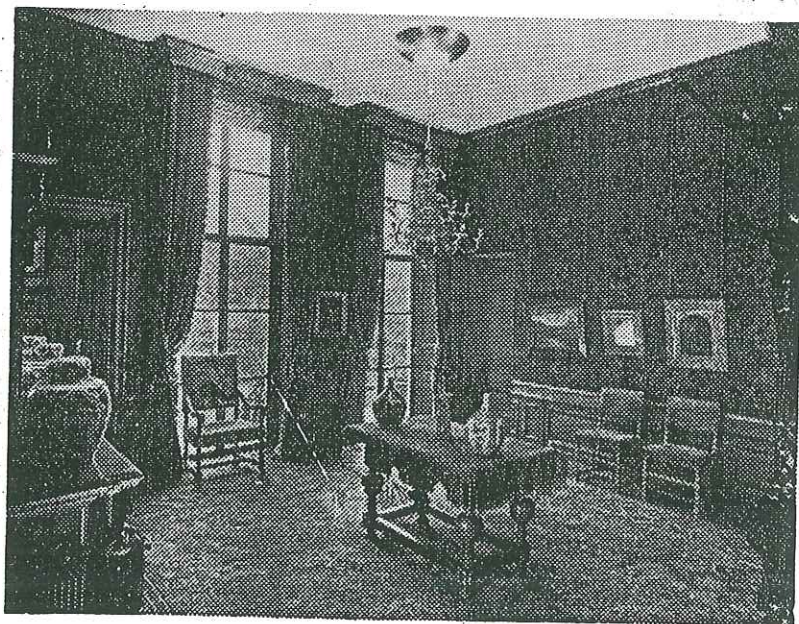

Woonhuis van Bredius: een geschiedenis van eeuwen

● Museum Bredius aan de Prinsegracht 6, gebouwd in 1652, verbouwd in 1700 en 1732.

● De voormalige eetkamer van Bredius.

Inmiddels is het droeve nieuws bekend dat het museum Bredius aan de Prinsegracht is gesloten. Waarschijnlijk zal eind dit jaar de collectie van de beroemde Haagse kunstverzamelaar Abraham Bredius een tournee door Amerika gaan maken. Wat er na de terugkomst met de collectie staat te gebeuren is nog onzeker, maar het is vrijwel uitgesloten dat ze ooit nog in haar oorspronkelijke omgeving: de zorgvuldige ingerichte en met smaak gemeubileerde vertrekken van een kunstliefhebber te bezichtigen zal zijn. Op de valreep konden we dit historische huis nog in volle glorie bezichtigen.

Evenals de buurhuizen gaat de geschiedenis hier terug tot ver in de 17e eeuw. De merkwaardige afstapjes, hoogteverschillen en de uitbreidingen duiden op een lange bouwgeschiedenis. Deze begint in 1642 bij Pieter Splinter.

Hij was burgemeester van Den Haag en kon het zich veroorloven een stuk grond te kopen aan deze gracht, die voorbestemd was om de meest welgestelde Hagenaars te huisvesten. Pas 10 jaar later, in 1652, liet hij er een huis, stallen en een koetshuis bouwen voor ruim 15 duizend gulden.

Verbouwing

De erfgenamen van Splinter zouden het pand in 1700 verkopen aan Johan André van der Meulen, die er precies het bedrag van de bouwkosten voor betaalde. Van der Meulen was raadsheer van het Hof van Brabant en heer van Nieuwkoop. Hij vond het huis blijkbaar te klein want hij liet er een hele etage bovenop zetten, waardoor de oorspronkelijke hoogten van de verdiepingen veranderd moesten worden. Dit was een ingrijpende verbouwing die hem ruim 17 duizend gulden zou kosten, dus twee duizend gulden meer dan het huis had gekost. Van der Meulen heeft hooguit anderhalf jaar van zijn grote woning plezier gehad, want hij overleed reeds in 1702. Aan de achtergevel zijn nog sporen van de oude indeling zichtbaar. Door de verwanten van de weduwe van Van der Meulen werd het huis in 1730 ver-

kocht aan mr. Johan Gael, wederom een ambtenaar bij het Hof van Brabant. Hij bewoonde het huis al enige tijd als huurder, maar voor 20 duizend gulden mocht hij zich eigenaar noemen. In het koopcontract werd hij verplicht de kruiskozijnen in de voorgevel te vervangen door schuiframen, en ook om deze ramen op de juiste hoogte in de gevel te plaatsen. Van der Meulen had blijkbaar de gevel niet zo harmonieus laten afwerken.

Johan Gael en zijn vrouw Josina van Vreedenburg lieten in hun salon een stucplafond aanbrengen met in het midden een plafondschildering van J.H. Keller. Keller was een in Zürich geboren schilder die in 1726 naar Den Haag was verhuisd en hier talrijke opdrachten ontving voor deurstukken, schoorsteenstukken en wanddecoraties. Hij maakte in 1733 voor de rechttervoorkamer ook nog twee deurstukken. De marmeren Lodewijk XIV-schouw in de salon met daarboven een spiegel is overigens een zeer gaaf en fraai exemplaar.

De smalle uitbouw aan de achterzijde, in het verlengde van de oorspronkelijke sanitaire aanbouw, is omstreeks 1770 in opdracht gemaakt voor jonkheer Cornelis Jan Wittert, eigenaar van het pand van 1763 tot 1792. In deze ruimte had hij zijn bibliotheek ondergebracht. Het bescheiden optrekje leidde tot grote ruzies met zijn lastige buurman Van der Mieden van nummer 4. Deze maakte ernstig bezwaar tegen de muurankers die enkele centimeters boven zijn grondgebied uitstaken.

Bredius

We maken een sprong in de tijd naar 1895. In dat jaar koopt de weduwe van baron Collot d'Escury het huis aan Abraham Bredius. Abraham was in 1855 geboren. Zijn vader en grootvader hadden een groot familiekapitaal vergaard door handel in en fabricage van buskruit. De jonge Abraham voelde niets voor de handel. Van zijn vader mocht hij jarenlang door Europa reizen om kunstcollecties te bestuderen. In 1889 kon hij zijn verworven kennis toepassen als directeur van het Mauritshuis, in welke functie hij legendarisch is geworden. Met zijn huishoudster juffrouw Kakebeen, de conciërge Willem

Goudkamp en (vanaf 1907) zijn levensgezel Joseph Otto Kronig woonde hij aan de Prinsegracht.

Bredius was een controversieel persoon. Hij had zowel uitgesproken vrienden als vijanden. IJdelheid is een eigenschap die veel van zijn biografen vermelden.

In de loop der jaren bedekte hij de wanden van zijn woning met schilderijen van voornamelijk 17e eeuwse meesters, want de Hollandse 17e eeuw was zijn grote liefde. Hij hield ook veel van muziek. In de salon organiseerde hij uitvoeringen waarbij belangrijke musici als Willem Mengelberg en Richard Strauss aanwezig waren.

Hoewel niet precies bekend in welke mate, scheen Bredius ook aan liefdadigheid te doen. Aan geld had hij immers geen gebrek. Een merkwaardige anecdoten in dit verband is de volgende. In de jaren vijftig vond de toenmalige conciërge in het plafond van de souterrainwoning een groot pakket bankbiljetten. Helaas was niet lang daarvoor dit type bankbiljet officieel ongeldig verklaard.

Samen met zijn vriend Kronig maakte Bredius na zijn afscheid als directeur van het Mauritshuis in 1909 vele reizen langs musea en kunstcollecties in Europa. Een kunsthistoricus moest veel reizen en veel zien vond hij.

Het belastingklimaat in Nederland vond hij onleefbaar. Bekend is zijn verbitterd afscheid van Nederland in 1922: „Men laat mij geen keus. Ik betaal 56-60% van mijn inkomen aan de belasting”. In het belastingparadijsje Monaco beviel het klimaat hem beter.

Het huis aan de Prinsegracht verkocht hij voor een ton aan de gemeente Den Haag. De kunstverzameling werd daarbij als museum Bredius in bruikleen afgestaan. Na zijn overlijden zou de collectie eigendom worden van de gemeente Den Haag. Hij bepaalde in zijn testament dat de collectie nooit het huis aan de Prinsegracht zou mogen verlaten.

In 1922 opende huize Bredius voor het eerst haar deuren voor bezoekers. De Hagenaars waren in de loop der jaren blijkbaar zo nieuwsgierig geworden dat de collectie de eerste veertien dagen bijna 1600 bezoekers trok. Op 27 december 1984 werd dit unieke museum-woonhuis voorgoed gesloten.